

Jaarverslag 2025

Erfgoed en architectuur

Stichting Monumentaal Westland

Bestuur 2025

hen vergaderd in het gemeentehuis in Naaldwijk. De bestuursleden ontvangen voor hun werkzaamheden voor de stichting geen vergoeding. Wel krijgen zij een vaste kostenvergoeding van € 50,- tot € 100,- (secretaris) voor kleine kosten. Daarnaast kunnen zij eventueel voor de stichting betaalde kosten declareren. Hiervoor moet een factuur en betaalbewijs worden ingediend bij de penningmeester. Na goedkeuring van het bestuur worden de gemaakte kosten terugbetaald.

Wouter

We zijn het bestuur dit jaar begonnen met vier personen, maar in de loop van het jaar heeft Sanne Riezebos wegens gezondheidsredenen haar functie moeten neerleggen. Eind van het jaar bestaat het bestuur uit drie personen: Evert van Beek (penningmeester), Wouter Loots (secretaris) en Rozemarijn Noordam voor de PR. Rozemarijn is eind 2025 gestopt. We hebben wel een nieuw bestuurslid voor de PR gevonden en zijn nu nog op zoek naar een penningmeester.

Dit jaar heeft het bestuur in deze samenstelling formeel zeven keer vergaderd. Het bestuur steunt voor de planning en uitvoering van de Open Monumentendagen en de Klassendag volledig op de comités in de kernen De Lier, 's- Gravenzande/Heenweg, Monster/Ter Heijde, Naaldwijk, Honselersdijk, Poeldijk en Wateringen/Kwintsheul. Deze comités worden vertegenwoordigd door kernvertegenwoordigers. Het bestuur heeft dit jaar vijf keer met

Colofon

Stichting Monumentaal Westland

Wilgenhove 36

2295 RB Kwintsheul

Site : www.monumentaalwestland.nl

E-mail : secretaris@monumentaalwestland.nl

Opgericht : 1 mei 2014

Tel. : 0174 295436

GSM : 06 2300 5668

Bankrekening : NL 51 RABO 0188 2467 46

KvK : 60828765

ANBI cultureel : RSIN 85407786

www.facebook.com/monumentaalwestland

www.instagram.com/monumentaalwestland

Grafische vormgeving: Rudy Arnold

Oplage: 150

Inhoudsopgave

<u>Voorwoord</u>	5
<u>Klassendag</u>	6
<u>Monster</u>	6
<u>De Lier</u>	7
<u>'s-Gravenzande en Heenweg</u>	7
<u>Wateringen</u>	7
<u>Kwintsheul en Honselersdijk</u>	8
<u>Open Monumentendag</u>	9
<u>Opening</u>	9
<u>De Lier</u>	10
<u>'s-Gravenzande en Heenweg</u>	11
<u>Maasdijk</u>	13
<u>Monster en Ter Heijde</u>	14
<u>Naaldwijk</u>	16
<u>Honselersdijk</u>	18
<u>Poeldijk</u>	19
<u>Wateringen</u>	21
<u>Kwintsheul</u>	23
<u>Mini open monumentendag Monster</u>	25
<u>Vrijwilligersdag</u>	25
<u>Kom in de kas</u>	27
<u>PR en communicatie</u>	28
<u>Diverse activiteiten</u>	29
<u>Financieel verslag</u>	30
<u>Lijst met vertegenwoordigers</u>	31
<u>Partners</u>	31

Voorwoord

Het bestuur

2025 was een bewogen jaar nadat in 2024 de voorzitter door ziekte was uitgevallen, is nu ook Sanne Riezebos wegens gezondheidsproblemen met de PR gestopt. Als gevolg daarvan stopt nu ook Rozemarijn Noordam met de PR.

Maar met Richard de Rijke hebben we wel een nieuw bestuurslid voor de communicatie en PR gevonden. De overgebleven bestuursleden moeten nog wel op zoek naar versterking van een penningmeester en daarmee ook vernieuwing.

In het voorjaar zijn we ook al het gesprek aangegaan over de subsidie die sinds de oprichting in 2014 niet is verhoogd. En dat terwijl de kosten ieder jaar oplopen met onder andere de vergoedingen voor activiteiten zoals muzikanten, koren, organisten en andere artiesten. Verder zijn ook de kosten voor materialen en huur van kramen hoger geworden.

Maar dat is gelukt, we kregen wat we vroegen met een toezegging voor volgend jaar 2026 erbij.

Open monumenten dag 2025

Mijn vrouw en ik (Evert) hebben een kleine ronde gedaan. In De Lier hebben wij de Dom en de Timmerwerf gehad, was leuk om daar te komen.

In Honselersdijk even bij de OLV kerk geweest weinig waar helaas weinig activiteiten waren en daarna naar de Nederhof waar de bewoners waren gekleed in middeleeuwse kleding.

Helaas kwam daar de regen met bakken uit de hemel en werden we zo doornat dat we genoodzaakt waren om ons om te verkleden. Daarna zijn we bij de Lambertuskerk langs gegaan waar een lezing werd gegeven. Vanuit daar zijn we doorgedaan naar de Uniekerk in 's Gravenzande en daar een bezoek geluisterd naar het Westlands mannen koor. Helaas ging wegens omstandigheden de rit niet verder door.

Wat wij er van meegekregen hebben was het overal een goed programma. Zondag had ik andere verplichtingen. Helaas viel dit jaar het aantal bezoekers tegen maar laten we daar het weer de schuld van geven.

Misschien moeten wij ons volgend jaar meer richten op jongeren, om zo ook de ouders mee te krijgen.

2026

In het najaar zijn we een gesprek aangegaan met o.a. de gemeente over opvolging van het bestuur en hoe verder. Wij gaan ook het aantal vergaderingen terugbrengen. Hier wordt nog verder aan gewerkt maar het ziet er positief uit. We gaan er dus weer vol tegenaan in 2026.

Klassendag

Monster

Grafkelder Herckenrath, RK St. Machutus, NH Kerk Ter Heijde, Historische Druiventuin de Vineyard - Monster

Openbare Basisschool Willemschool Monster

De Openbare Basisschool Willemschool, groep 7 en 8, heeft een leuke ochtend gehad bij de kinderMonumenten-dag. Ontvangen met limonade en een snoepje bij de NH Heijdse kerk, de ontvangst was uitstekend, enorm warm en leuk. Hierna mochten we naar de Grafkelder Herckenrath. Ze arriveerden op de fiets onder leiding van hun onderwijzeres. Ze hebben vol belangstelling het verhaal over de familie Herckenrath en de grafkelder aangehoord en konden vervolgens een kijkje nemen bij de kisten.

Een andere groep begon bij de RK St. Machutus en bij de Druiventuin de Vineyard. Bij de kerk werden we welkom geheten. We kregen uitleg

over de buitenkant van de kerk. Daarna zijn we naar binnen gegaan en mochten we op de voorste banken zitten. Leo Duwel vertelde over de geschiedenis van de kerk en legde uit wie Sint Machutus was. Op de gebrandschilderde ramen konden we zien wat er allemaal is gebeurd. We kregen vervolgens een rondleiding door de kerk en daarna liepen we om de kerk heen en konden we de Lourdesgrot bezichtigen. Dat was heel indrukwekkend. Vervolgens gingen we naar de Vineyard. Er werd kort wat verteld over de geschiedenis van de druiventeelt in Nederland. De druiventeelt is verdwenen, want het wordt te duur om nog druiven te kweken. We mochten in de kassen kijken. Daar hingen mooie grote trossen blauwe en witte druiven. We kregen uitleg over het krenten en de biologische bestrijding die bij de druiventeelt komt kijken.

Tot slot mochten we nog wat honing proeven. Het was een leuke en leerzame ochtend. De kinderen hebben heel intensief geluisterd.

Wij (de leerkrachten) ervaren dit elk jaar als een feestje en hopen ook zo onze leerlingen enthousiast te maken voor de 'echte' Monumentendag. Op de Willemschool doen we aan Omgevingsonderwijs, leren van en met de omgeving en de samenwerking met jullie past hier perfect bij. Het was goed dat we vooraf informatie kregen over de te bezoeken monumenten, dan weten de kinderen al wat meer over de monumenten. De vrijwilligers zijn altijd vriendelijk, open en ieder jaar wordt er wel iets geleerd. Hartelijk dank, elk jaar een feestje! De leerkrachten en leerlingen Openbare Basisschool Willemschool Monster

WSKO Basisschool De Zeester

We gingen met groep 8 naar de Vineyard in Monster. Na een wandeling in de regen kwamen we aan bij de Vineyard. In de kassen stonden superveel druivenplanten. We kregen een rondleiding en de meneer vertelde van alles, maar wij wilden vooral druiven proeven natuurlijk. Sommige waren heel zoet en andere een beetje zuur, maar bijna allemaal lekker. Wat wij zo leuk vonden is dat er super veel verschillende soorten druiven waren. We leerden ook dat er allemaal insecten in de kassen wonen die helpen, zoals lieveheersbeestjes die de bladluizen opeten. Ook zagen we verschillende soorten druiven en waarom die anders smaken. Het was leuk om te zien hoe alles groeit, en we vonden het vooral leuk dat we zoveel mochten proeven.

Groep 8 van De Zeester!

De Lier

De Mauritschool en de Liereling, voorheen de Prins Willem Alexanderschool hebben met veel enthousiasme aan de jaarlijkse OMD klassendag deelgenomen. De groepen 7 van beide scholen kwamen met 45 leerlingen. Om 9 uur zaten de twee groepen vol spanning in de Dom te wachten op het programma. In drie groepjes van 15 ll. gingen de kinderen na een kleine introductie aan de slag.

Met een vragenlijst maakten ze een rondleiding door de kerk. Onder leiding van meneer Boekestein en meneer Poot werd de geschiedenis van de Dom verteld. Een ander groepje zocht in de Hoofdstraat naar puzzelstukjes bij monumentale gebouwen waar ze een zin van moesten maken. Het derde groepje deed hun best om de Domtoren te schilderen. Om 11.15 uur was het tijd voor een drankje en een stroopwafel. Kinderen die hun opdrachten hadden afgerond konden zich vermaken met het onderweg spel. Dit bordspel ontworpen door Richard de Rijke viel erg in de smaak bij de kinderen.

De ochtend is prima verlopen en was een succes mede door de inzet en hulp van vrijwilligers. Dank daarvoor.

het verleden docent is geweest, wist de leerlingen met zijn betoog enorm te boeien. Daarnaast werd er een film vertoond over 's-Gravenzande in de oorlogsjaren. De kinderen met hun leerkrachten kunnen terugkijken op een leervolle en interessante ochtend.

's-Gravenzande - Heenweg

De klassendag OMD werd op vrijdag 12 september gehouden. Zo'n dertig leerlingen van de school De Wegwijzer bezochten de bunkers bij de Intratuin aan de Monsterseweg. Koos Meijster, vrijwilliger bij de bunkers, verzorgde daar een interessante rondleiding, die in het teken stond van 80 jaar bevrijding. Koos Meijster, die in

Honselersdijk

Westlands Museum

Het Westlands Museum doet altijd graag mee aan de Klassendag. Dit jaar werden twee enthousiaste groepen 7 van de Kyckert in Wieringen ontvangen door onze museumdocenten. Die namen ze een uur lang mee door de historie van het Westland. De leerlingen leerden op een leuke en actieve manier het Westlands Museum kennen en ontdekten wat typisch Westlands is. De historische tuin en een demonstratie klokinkopen in de veilingzaal mochten natuurlijk niet ontbreken. De kinderen vonden het erg leuk om meer te leren over het verleden van hun eigen omgeving. Eén leerling was zelfs zó enthousiast dat hij de volgende dag terugkwam met zijn vader, omdat hij 'nog lang niet uitgekeken was'.

Wieringen

Hofboerderij

Dit keer was de Mariaschool aan de beurt om met twee groepen 7 de Hofboerderij te bezoeken. Een presentatie bracht ze de geschiedenis van 't Hof van Wieringen bij, de plek waar de Hofboerderij staat. Vervolgens werden de groepen in tweeën gesplitst. De ene helft werd buiten rondgeleid en de andere helft keek naar de bijzonderheden binnen in het gebouw. En natuurlijk volgde er een wissel. Het weer gedroeg zich netjes: als er buiten werd

rondgeleid, hield de regen even op. De leuke reacties van de kinderen en de leerkrachten gaven de vrijwilligers veel voldoening en de motivatie om ook volgend jaar weer klaar te staan.

Sint Jan de Doperkerk

Drie groepen 7 van de Hofvilla kwamen het Sint Jan de Dopercomplex bezoeken. De kinderen waren zeer geïnteresseerd in de kerk en de andere monumenten, zoals het Heilig Hartbeeld, het hekwerk en de fruitmuur. Ook de

begraafplaats werd bezocht. In de sacristie was er bijzondere aandacht voor de kostbaarheden die zich normaal in de kluis bevinden. Er was eigenlijk tijd te kort. Opmerkelijke vragen waren: Waar zijn die knielkussentjes en de mandjes voor? De kinderen mochten de knielkussentjes uitproberen en vonden dat een bijzondere ervaring. Het uitzicht vanaf de koorzolder was overweldigend.

Hervormde Kerk op het Plein

Het was een vrolijke boel in de kerk: groep 7A en 7B van de Jozefschool kwamen na elkaar op bezoek in het kader van Klassendag. De groepen werden in drieën gesplitst en gingen zo een rondje langs drie activiteiten. Er werd een rondleiding gegeven, waarbij werd verteld over de geschiedenis van de kerk en de preekstoel. Daarna mochten de kinderen in de voorzaal zelf aan de slag met een speciaal 'doe-orgel'. De kinderen mochten met dit bouwpakket van alles uitproberen en leerden zo hoe een orgel precies werkt.

Verder werd er een prachtig concertje op het carillon verzorgd. Iedereen luisterde met open mond! Ook werden de kinderen mee omhoog genomen om de grote klokken van dichtbij te bekijken. Als afsluiter gaf de organist nog een geweldige show op het grote orgel en via de schermen in de kerk konden de kinderen goed zien wat hij allemaal met zijn handen en voeten deed. Het was een superleuke en leerzame ochtend!

Kwintsheul

Sonnehoek

Op Klassendag kwamen de twee groepen 7 van De Pieter van der Plasschool uit Wateringen op bezoek bij Sonnehoeck. De leerlingen moesten bedenken waarom Sonnehoeck een monument is en begonnen daarna de rondleiding met het luiden van de schaftbel. Vroeger mochten de werknemers, als die werd geluid, gaan lunchen.

De ontwikkeling van de druiventeelt van grond naar kas werd bekeken evenals hoe de druiven vroeger en nu verwarmd worden. Hoe de druiven van klein trosje dat gekrent moet worden, uitgroeien tot een mooie tros. Ze hebben de biologische bestjes onder een loep bekeken en als kers op de taart konden ze ook nog van de druiven proeven en een leuke groepsfoto maken.

Opening monumentendag in de Sint-Jan de Doperkerk te Wateringen

Zaterdag 13 september 9.30 uur werden de Monumentendagen Westland geopend in het parochiehuus van de Sint-Jan de Doperkerk te Wateringen. De kerk viert dit jaar zijn 125-jarig bestaan.

Op 17 juli 1900 werd de eerste steen gelegd en op 11 juni 1901 is de kerk ingewijd.

Met name de gebrandschilderde ramen, die 10 jaar later gereed waren, maken een bezoek aan deze kerk zeer de moeite waard.

Dit hele jaar wordt er aandacht geschonken aan het 125-jarig bestaan met op 11 juni 2026 de feestelijke afsluiting. Deze zaterdag opende de waarnemend voorzitter van de Stichting Monumentaal Westland, Evert van Beek, deze bijeenkomst met een mooi woordje. Vervolgens werd er door een afgevaardigde van het kerkbestuur een film getoond over het interieur van de kerk. Cultuurwethouder, Carlieke van Staalduinen overhandigde na de film de sleutel aan Evert van Beek, waarmee de aftrap voor deze dagen, die in het teken stonden van: Erfgoed & Architectuur 'Gebouwd om te blijven' een feit was.

Na deze opening werd het gehele complex verder bekeken en kon men luisteren naar het orgelspel op het monumentale orgel.

Wethouder Carlieke van Staalduinen overhandigt Evert van Beek de sleutel. Foto: Danja Vermeulen.

De Lier

De Domkerk was op zaterdag 14 september om 10.00 uur open. De kerk mocht op monumentendag in totaal 153 bezoekers, waarvan 47 kinderen verwelkomen.

Doorlopend was er een fototentoonstelling van fotograaf Arjan Vermeer. Met videobeelden presenteerde hij zijn nieuwe boek, 'Licht in de kerk'. Een boek met foto's en verhalen van de tien oudste kerken in het Westland en Midden-Delfland. De foto's brengen het unieke lichtspel, de stilte en de sfeer van deze kerkgebouwen tot leven. Om half 11 speelde het Liers Blazers Kwintet met de vijf blaasinstrumenten: dwarsfluit, hobo, fagot, hoorn en klarinet sfeervolle klassieke muziek. Om 13.00 uur was

er een optreden van het klarinetensemble, 'de Phoenix'. Zij bespeelden de basklarinet, besklarinet en de esklarinet. Een ensemble met verschillende soorten klarinetten met ieder een uniek geluid. Het aanwezige publiek heeft volop genoten van beide concerten. Vrijwilligers van de Dom onder leiding van mevrouw van Staalduinen hebben de hele dag gezorgd voor een heerlijk kopje koffie. Dank daarvoor.

Om 12.00 uur hebben we alle vrijwilligers voorzien van een welverdiende lunch. De Domtoren was de hele dag in trek. 230 Volwassenen en 133 kinderen beklommen de smalle stenen wenteltrap naar boven. Op 30 meter hoogte was het uitzicht over de omgeving de beloning. Leo Boekesteijn, Simon van Swieten en Westlandse raadsleden zijn onmisbaar op deze dag.

De Timmerwerf werd bezocht door 191 geïnteresseerden waarvan 54 kinderen. De jaarlijkse tentoonstelling van de Lierse Amateur Kunstenaars was de moeite waard om te bekijken en heeft al vele bezoekers gehad. Daarnaast is de vaste collectie en de klank- en lichtshow op de zolder bijzonder interessant.

De zeven gaten waren te bezoeken met een boot vanaf het gemaal bij Kwintsheul. Voor het gemaal enerzijds en de zeven gaten anderzijds was veel animo. Het was een geslaagde dag.

's-Gravenzande en Heenweg

De officiële opening van de Open Monumentendagen (OMD) Westland 2025 vond op zaterdag 13 september om 9.30 uur plaats in de Sint Jan de Doperkerk te Wateringen. Namens 's-Gravenzande / Heenweg waren daarbij aanwezig Dick van Vliet en Helen Hulsebosch. De waarnemend voorzitter van de Stichting Monumentaal Westland, Evert van Beek, en cultuurwethouder, Carlieke van Staalduinen verzorgden de aftrap voor deze dagen. De dagen, die in het teken stonden van: Erfgoed & Architectuur 'Gebouwd om te blijven'. Na de aftrap hield één van de kosters van de kerk een verhaal over de geschiedenis van de kerk, die begon in 1901 toen de kerk, na een zeer korte bouwtijd van 13 maanden, werd ingewijd. Met name de gebrandschilderde ramen maken een bezoek aan deze kerk zeer de moeite waard.

De OMD werden dit jaar over de hele linie helaas minder bezocht dan vorig jaar. Waarschijnlijk heeft het weer en de weersvoorspelling daarbij parten gespeeld. Mochten we in 2024 in 's-Gravenzande / Heenweg nog 1433 bezoekers begroeten, dit jaar waren het 1109 bezoekers. Toch wel een respectabel aantal bezoekers. Voor heel Westland waren de cijfers respectievelijk 8368 bezoekers in 2024 en 6770 bezoekers in 2025. Wel waren er twee monumenten in 's-Gravenzande/Heenweg, die meer bezoekers ontvingen dan vorig jaar. Dat waren de Uniekerk en het museum van Ruud Heus.

Door omstandigheden konden dit jaar het Tuindershuis uit 1905 aan de Naaldwijkseweg 239 en de Noodbestuurderspost aan de Oudelandstraat 27 niet aan de OMD deelnemen.

Het museum aan de Langestraat 5 van Ruud Heus was zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur geopend en werd bezocht door 104 geïnteresseerden. In het museum, naast het woonhuis uit de achttiende eeuw, worden voorwerpen getoond, die bij opgravingen in 's-Gravenzande zijn gevonden. Ruud restaureert alle gevonden voorwerpen zelf en weet daar zeer boeiend over te vertellen. Daarnaast werden er veel vragen gesteld over de bodemvondsten, die er te zien waren en was er ook interesse in de (bouw) geschiedenis van het huis. Het was de hele dag doorlopend gezellig druk!

De Dorpskerk uit 1816 was op zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur geopend. De kerk mocht in totaal 127 bezoekers, waarvan 20 kinderen, verwelkomen. Doorlopend waren er rondleidingen in en om de kerk. Op de beamer

in de kerk werden foto's van de Dorpskerk door de jaren heen en oude foto's van 's-Gravenzande getoond. Aan de hand van een maquette en een schilderij van de oude kerk, werden verhalen verteld over het kerkleven door de eeuwen heen. Verder werden er in de kerk unieke oude landkaarten getoond van 's-Gravenzande. De organisatoren spreken van een geslaagde dag!

Het trapgevelhuisje uit 1639 aan het Marktplaats 10 was zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur geopend en had een doorlopend muziekprogramma. Zo konden er die dag 142 bezoekers worden ontvangen, waarvan 26 kinderen. Er waren optredens van Tipiko Den Haag, Katakak, Eduard Bekker (trekharmonica) en Jos van der Valk (trompettist, drummer en leadzanger bij de band: After Midnight). Tipiko Den Haag is een samenwerkingsverband van verschillende muzikanten rondom een Nederlands-Curaçaos echtpaar, dat met het idee kwam om vanuit Den Haag traditionele Curaçaose muziek nieuw leven in te blazen. Die muzieksoort wordt 'Tipiko' genoemd. Katakak is een muziekduo (m/v), dat uitsluitend eigen songs speelt in het Nederlands en in het Engels. Met gitaren, ukelele, accordeon, percussie en harmonieuze samenzang brengt het duo bevlogen liedjes vanuit het hart, ingetogen en uitbundig: 'een aanrader voor danslustige luistervinken'. De live-optredens zorgden de gehele dag voor een gezellige aanloop en gesproken kan worden van een succesvolle dag!

De Molen van Maat uit 1908 was zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur geopend. Ca. 160 bezoekers wisten de weg naar de molen te vinden. De gehele korenmolen kon worden bezichtigd en de omloop (de stelling) worden beklommen. De molenaar demonstreerde hoe diverse granen op ambachtelijke wijze worden verwerkt tot volkorenmeel, bloem en diverse bakmixen. Door technische omstandigheden kon er dit jaar niet worden gemalen (de maalsteen had onderhoud nodig). Ook was de winkel van de molen open en konden veel bezoekers de verleiding niet weerstaan om een zakje ambachtelijk gemalen meel te kopen. De verkopen worden o.a. gebruikt om het malen van het meel mogelijk te maken en de bescheiden winst, die gemaakt wordt, komt het onderhoud van de molen ten goede. Het bestuur van de molen kijkt met genoegen terug op deze gezellige dag!

De Uniekerk uit 1903 was zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur geopend en mocht 215 bezoekers ontvangen. 's-Middags verzorgde het Westlands Mannenkoor een tweetal optredens met orgelbegeleiding door Huib den Boer. In de ochtend en voor en na de optredens van het koor kon de kerk worden bezichtigd en was er een kopje koffie. Al met al een gezellige en geslaagde dag!

Het Westlands Schaatsmuseum was zowel zaterdag als zondag van 10.00 tot 16.00 uur geopend en mocht over beide dagen 151 bezoekers ontvangen. Het museum, gevestigd in een voormalige bollenschuur/tuindersschuur, was beide dagen gratis te bezoeken. In het museum konden de bezoekers de tijdelijke expositie 'Rariteiten op het ijs' bekijken. In deze expositie wordt aandacht geschonken aan bijzondere en raadselachtige elementen uit de schaatsport. De organisatoren kijken tevreden terug op beide dagen!

Het Lambertuskerkje uit 1872 in de Heenweg was zowel zaterdag als zondag van 13.00 tot 17.00 uur geopend. Over beide dagen konden 210 bezoekers worden begroet. Naast bezichtiging van de kerk konden de bezoekers o.a. kennismaken met het mandenvlechten. Zo waren er demonstraties en vond er verkoop van de manden plaats. Verder verzorgde de heer Nic Sosef beide dagen een lezing over de historie en architectuur in de regio. Voor de kinderen waren er diverse activiteiten. Door de grote belangstelling kunnen de organisatoren terugkijken op twee geslaagde dagen! Ook werd in Heenweg – via de QR-code op het in de zomer door de Werkgroep Erfgoedbescherming Westland onthulde informatiebord van het buurtschap – gebruik gemaakt van de wandeling, die langs de belangrijkste historische plekken van Heenweg leidt.

Maasdijk

Op zaterdag 13 september namen in Maasdijk twee monumenten deel aan de Open Monumenten dag. Zoals gebruikelijk verzorgde het Historisch Genootschap Maasdijk een informatiestand bij de Oranjesluis. Vanwege de ligging boven op de smalle Maasdijk is dit monument het beste bereikbaar per fiets. Alleen vanuit de richting Heenweg / De Jonglaan is er beperkte toegang voor auto's. Helaas was het regenachtig weer, en de voortdurende dreiging van regenbuien had een merkbaar effect op het enthousiasme van de fietsers. De keerzijde was echter dat vrijwel alle bezoekers, zowel jong als ouder, een gerichte belangstelling aan de dag legden voor de interessante historie van de Oranjesluis en de belangrijke functie die deze sluis in de loop der eeuwen heeft gehad voor het watermanagement van het Westland en ook heden ten dage nog steeds heeft. Er was voldoende tijd om alle bezoekers aan de hand van foto's en kaarten een uitgebreide toelichting hierover te geven. Ook de rol die de Oranjesluis speelde in de Tweede Wereldoorlog als onderdeel van de Atlantikwall kwam aan de orde. Hoewel het gebouw niet toegankelijk is voor bezoekers kon men ook een idee krijgen van het interieur aan de hand van de prachtige foto's en de rijke beschrijving in het boek 'Monumentaal Westland'. Het feit dat de Maasdijk was afgesloten voor verkeer wegens wegwerkzaamheden had een gunstige keerzijde, namelijk dat de Ooievaarsrun, die meestal samenvalt met Open Monumentendag, en dan meerdere keren luid toeterend de Oranjesluis passeert, was uitgesteld. Kortom, ondanks het beperkte aantal bezoekers was het een geslaagde monumenten dag voor de Oranjesluis. Ook de Dorpskerk, in het centrum van Maasdijk was

open voor bezoekers. De Dorpskerk is een gemeentelijk monument omdat het typerende 5-hoekige ontwerp is gemaakt door de bekende architect Auke Komter, en daardoor uitdrukking geeft aan de specifieke stijl van de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog. Recent is het gebouw gerenoveerd en uitgebreid met een ruime, moderne ontvangstruimte, die geheel volgens het stramien van het oorspronkelijk ontwerp is opgetrokken. Kortom, voor liefhebbers van architectuur zeer de moeite waard. Hier werden de toelichting en rondleiding verzorgd door de kerkrentmeesters, de koster, de architect van de renovatie en enkele vrijwilligers. Omdat Architectuur dit jaar het thema was van de Open Monumentendag was de verwachting dat er meer belangstelling zou zijn dan in voorgaande jaren. Helaas viel dat wederom niet mee. Het handjevol bezoekers dat de Dorpskerk wisten te vinden kreeg daarentegen alle aandacht, zodat de conclusie mag zijn: de thuisblijvers hadden ongelijk.

Monster en Ter Heijde

Grafkelder Herckenrath

Op vrijdag 12 september bezocht groep 7 van de Willemschool de grafkelder. Ze arriveerden op de fiets onder leiding van hun onderwijzeres. De groep bestond uit ongeveer 20 leerlingen. Ze hebben vol belangstelling het verhaal over de Herckenraths en de grafkelder aangehoord en konden vervolgens een kijkje nemen bij de kisten. Na beantwoording van hun vragen vertrok de groep naar de NH kerk van Ter Heijde.

De weersverwachting voor de zaterdag voorspelde niet veel goeds. 's Ochtends was het echter droog en werden zo'n 125 bezoekers ontvangen. Rond 12.30 uur barstte er een hevige bui met onweer los en zocht iedereen een goed heenkomen. Na een klein uur trok de lucht weer open en kwam het bezoek weer op gang. Het is verder de hele middag nagenoeg droog gebleven. In de middag waren er naar schatting 175 bezoekers. Over de hele dag bezien komen we dus uit op 300 bezoekers aan de grafkelder, waarvan zo'n 50 kinderen.

's-Middags was Felix-Jan Kuypers aanwezig. Hij is de familiehistoricus en is de laatste jaren steeds een dagdeel aanwezig om het verhaal van zijn familie te vertellen. Hij is in het bezit van een grote verzameling familiestukken en had een deel daarvan bij zich. Hij is van plan in de loop

van volgend jaar een klein familiemuseum in te richten in zijn woonplaats in het oosten van het land. Ook bracht een twintigtal andere familieleden een bezoek aan de grafkelder. Zij hadden hun kinderen meegenomen en combineerden hun bezoek met een familiedag en wandeling op het strand van Ter Heijde.

De tentoonstellingspanelen over de geschiedenis van de buitenplaats Geerbron en de familie Herckenrath bewezen weer goede diensten. Ze geven de bezoekers de gelegenheid om op hun gemak het verhaal tot zich te nemen. De regen heeft gelukkig geen schade aan de in de openlucht staande panelen veroorzaakt.

Al met al waren het ondanks het wisselvallige weer toch weer zeer geslaagde monumentendagen. We willen alle vrijwilligers, de organisatie en de gemeente hartelijk danken voor hun inbreng.

Verenigingsgebouw Fata Morgana

Bezoekers liepen druppelsgewijs het mooie verenigingsgebouw binnen. Ondanks de niet hele grote opkomst werd het toch een gezellige dag. De bezoekers genoten van de oude foto- en filmreportages. De foto's en films waren voor vele bezoekers bijzondere herinneringen.

Protestantse Gemeente Monster De Hoeksteen

Na een aantal jaren van afwezigheid werden nu dit jaar toch weer de deuren geopend bij het kerkgebouw De Hoeksteen van de Protestantse Gemeente Monster. Gebouwd in Amsterdamse schoolstijl door architect B.W. Plooi. De bezoekers kregen een rondleiding door de kerk. Nog niet lang geleden is de kerk gerenoveerd. Het proces van die renovatie konden bezoekers volgen in het renovatie boek. Ook kregen bezoekers inzage in het doopboek. De organist bespeelde het orgel. Het werd een leuke dag! De bezoekers waren zeer geïnteresseerd. Vele interessante en leuke gesprekken werden gevoerd en mensen bleven lang rondkijken en napraten.

NH Kerk Ter Heijde

Het bezoek van de kinderen van de Willemschool op vrijdag aan de kerk was leerzaam. Er ontstond een leuke discussie. Van 10:00 tot 16:00 uur hebben 60 mensen de kerk bezocht. De sfeer daarbij was prima. De meeste waren tevreden over wat er te horen en te zien was. De bezoekers konden niet alleen de kerk bezichtigen, maar ook de bibliotheek. Voor een rustpunt zorgde de koffietafel. Mensen genoten van films en oude foto's van Ter Heijde. Zelfs konden bezoekers achter het orgel plaatsnemen en hun muziek talenten ten gehore brengen.

De Molen de Vier Winden

De Molen de Vier Winden in Monster kampte met de harde wind, dus werden er buiten geen pannenkoeken gebakken, een jaarlijkse traditie bij dit monument. Maar ook binnen de molen werden de bezoekers alsnog getraakteerd op deze zelf gebakken lekkernij. Een rondleiding door de molen, de geschiedenis ervan en uitleg en bezichtiging van het maalproces voor de vele geïnte-

resseerden. Helaas: zo nu en dan een flinke plensbui toch deden vele bezoekers dit monument aan. Met dank aan de vrijwilligers van de molen en de organisatie van OMD.

RK Kerk St Machutus

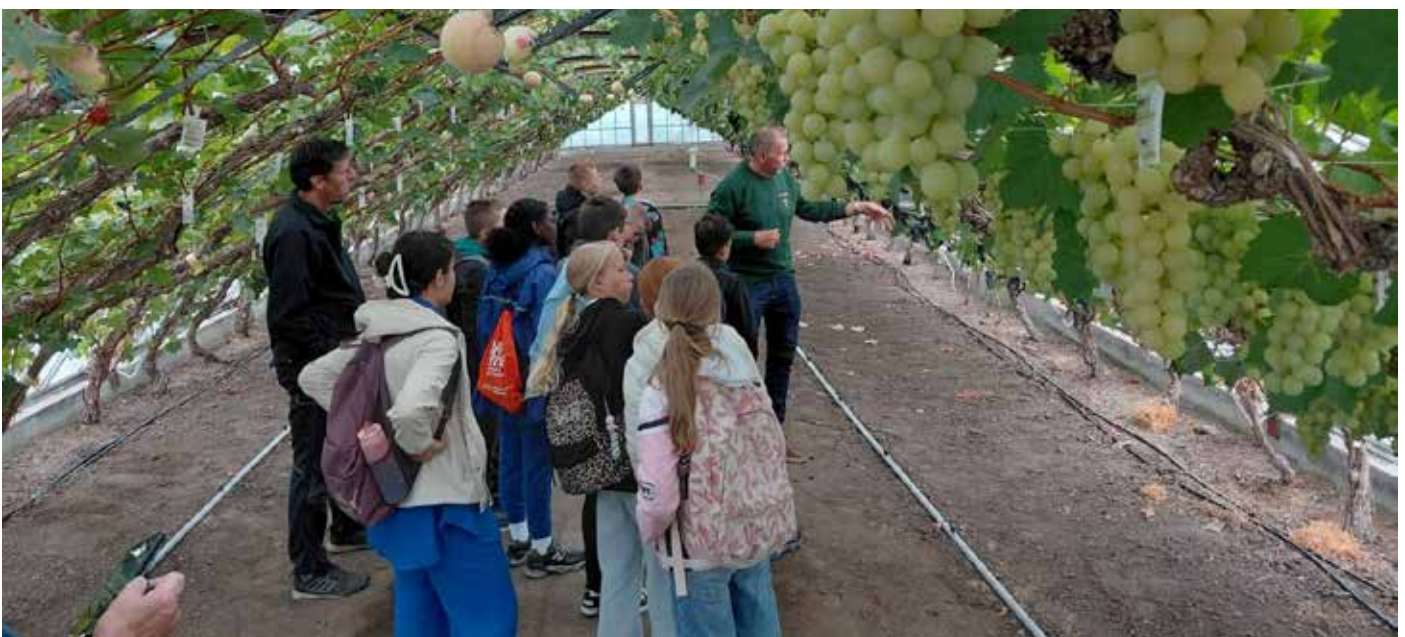
Voor deze kerk is Open Monumentendag zeker geslaagd. Er kwamen meer bezoekers dan voorgaande jaren. De reden is dat er een mooie expositie was in de kerk van religieuze voorwerpen van de heer J. van Haasteren. Verder was de kerk te bezichtigen en werd de geschiedenis verteld aan de hand van de mooie gebrandschilderde ramen en vanuit het perspectief van St. Machutus. De Mariagrot van Lourdes aan de achterzijde van de kerk werd niet overgeslagen.

Wij danken u voor de goede organisatie. Niet alleen de rondleiders hebben ervan genoten maar ook menige bezoeker.

Historische Druiventuin de Vineyard

De geschiedenis van de druiventeelt leeft nog altijd! Er bleek wederom veel interesse in de rondleiding door de druivenkassen (serre?). De veilingsschuit, een originele Westlander, was ook weer beschikbaar voor een mooie vaartocht van een klein uurtje. Tijdens de tocht vertelden de schippers over de geschiedenis en ontwikkeling van het transport van vers geoogste groente, fruit en bloemen. Ook werden er 'tissies' druiven geproefd uit onze eigen druivenkas!

In het Paviljoen van The Vineyard kwam iedereen samen. Jong en oud kon genieten van alle activiteiten die er te doen waren. Zo konden de kinderen heerlijk knutselen, op het springkussen, een speurtocht doen en speelden

oud Hollandse spelletjes. De volwassenen genoten van koffie, taart en de muzikale aankleding van live muziek, fluit en piano. In het paviljoen boven, waar ook werkruimtes te huur zijn, is in de wandelgangen een expositie van een christelijke kunstenaar Ank van der Lugt-Nieswaag te zien.

Een groot team vrijwilligers maakte deze dag mogelijk en zorgden er ook voor dat er ruimte was voor een praatje, verkoop van druiven en honing en dat er een fijne, gezell-

lige sfeer hing. Het was een gezellige dag vol ontmoetingen, tussen de 150 - 200 bezoekers, van alle generaties in een gastvrije sfeer.

NH Grote Kerk en Toren

Gebouw(d) om te blijven. Dat was het thema dit jaar. Bijzonder dat de avondmaalstafel al klaar stond voor morgen. Een bijzondere dag in velerlei opzicht. Zo'n 250 personen hebben vandaag de kerk bezocht en/of de toren beklommen. Mooie en verrassende gesprekken werden gevoerd. Genoten van muzikanten op het orgel en de panfluit. Op de toren werd er met een sjofar de vrede over Monster uitgeblazen. Gelukkig hadden we maar 1 buit-tje. De toren is even dicht geweest, maar omdat het weer opknapt is de toren weer opengesteld. Ontzettend dank aan alle vrijwilligers!!!!

De Schipperswoningen in de Havenstraat

Hoewel de woningen niet van binnen te bezichtigen zijn geweest bleven er toch veel mensen stilstaan bij de informatieborden die buiten de bewoningen te lezen waren. De informatieborden gaven een goede weergave over de geschiedenis van de Schipperswoningen en de Havenstraat.

De Oude Jongensschool OJOS

De organisatie van deze school liet het bestuur OMD weten dat zij niet konden deelnemen aan OMD.

Naaldwijk

De kapel/synagoge in het Heilige Geest hofje

Vrijdagochtend 12 september werd de trouwkapel in het Heilige Geest hofje ingericht als tentoonstellingsruimte om de vroegere functie als synagoge te herdenken. Vanwege de regen startte om 10.30 uur de rondleiding Joods Westland onder leiding van Harry Groenewegen binnen in de synagoge. Er werd ook uitleg gegeven over de binnenarchitectuur. Buiten werden daarna locaties bezocht die herinneren aan het leven van de joden in Westland. Vooral een aantal huizen waar joodse mensen ondergedoken hebben gezeten in de Tweede Wereldoorlog. De wandeling eindigde zo'n anderhalf uur later op de Joodse begraafplaats aan de Opstalweg. Het keppeltje mocht weer terug in de jaszak! Zaterdag 13 september was er, ondanks het sterk wisselende weerpatroon, weer verassend veel belangstelling voor een bezoekje aan de synagoge. Naast uitleg over Joodse feesten en gebruiken en tentoongestelde voorwerpen, kon je genieten van speciale Klezmer muziek door muzikant Hans van Waveren. Daar word je best vrolijk van!

Heilige Geest hofje

Zaterdagochtend 13 september om 10.00 uur startte in het hofje een interessante, eenmalige rondleiding o.l.v. restauratie-architecte Jolanda Faber. Naast het hofje werden o.a. ook de Oude Kerk en het Oude Raadhuis op het Wilhelminaplein met een bouwhistorische bril bekeken en besproken. Alle deelnemers konden aanvullende foto's ter plekke delen op hun mobiele telefoons. Deze rondleiding was zeker voor herhaling vatbaar, maar Jolanda had 's-middags nog meer OMD verplichtingen als verhalenverteller bij De Nederhof. Het bodehuisje in het hofje was die dag en ook zondag weer een geliefde trekpleister met op de bovenverdieping een fototentoonstelling over het oude Naaldwijk. Zelfs met foto's van koninklijk bezoeken van Juliana en Beatrix aan het hofje. Je kreeg een duidelijk beeld van straten, winkels, kerken en pleinen, en de grote variatie in architectuur van de huizen.

Sint Adrianuskerk

In lijn van het thema 'Erfgoed en architectuur' was er zaterdag achterin de kerk een maquette van het kerkgebouw te zien. Ook een aantal oorspronkelijke bouwtekeningen van rond 1930. De kerk zelf was op een bijzondere manier aangekleed met mooie kazuifels en bijbehorende verhalen en vaandels met toelichtingen en als eenmalige kunstwerken dit jaar: een mooie verzameling grote quilts. Voorin de kerk een relikwie en een monstrans. Vanaf de balustrade van het koor hing een groot werkstuk omlaag: een enorme quilt van José van Hulst-Sosef. Vooraan bij het altaar was een indrukwekkende expositie van quilts in allerlei kleuren, vormen, stijlen en materialen. Met veel flair vertelde en demonstreerde José hoe zij te werk ging bij het vervaardigen van haar quilts. En daar kwam heel veel geduld, tijd, passie en vaardigheid in naaldtechnieken aan te pas. Maar ook een goede speurneus tijdens de jacht naar geschikte stofresten. Echt vakwerk! Met

veel belangstelling van vooral de vrouwelijke bezoekers. Han van der Goes zorgde voor een smaakvolle muzikale omlijsting op de piano. Ook de tuin mocht er zijn. Jammer van de regen. De werkgroep Open Kerk had er met al haar vrijwilligers en andere medewerkers weer een mooi geheel van gemaakt. Op de WOS kunt u de OMD beelden en interviews in deze Adrianuskerk terugzien op: <https://wos.nl/fragmenten/video/2025-09-24-in-jouwbuurt>

Oude Kerk

Archivaris Arnold Knoppert had dit jaar flink uitgepakt in de Oude Kerk. De kerk was 1 grote tentoonstelling van historische info! Overal stonden tafels met informatie- en beeldmateriaal en kerkelijke voorwerpen die de rijke geschiedenis en de architectuur van deze kerk onderstrepen. Langs de kerkmuren en aan de wanden allerlei fotopanelen met kennis over de rituelen, de jaartallen en belangrijke personen met naam en toenaam. Het verhaal van bouwprocessen en renovaties. En niet te vergeten: het schitterende interieur van deze kerk zelf met zijn nog vrij nieuwe gebrandschilderde ramen vol symbolen. Arnold vertelde met verve, ook over de toekomstige renovatie van het prachtige orgel. Er kwamen veel geïnteresseerde bezoekers van buiten Westland. Arnold nam de tijd om hen persoonlijk te woord te staan. Wat is het fijn dat de Oude Kerk zo'n ervaren, deskundige gastheer heeft, die dit monument van top tot teen kent!

Tramstation

Dit voormalige WSM-station, waarin nu De Bierbar is gevestigd, had haar eigen, afwijkende openingstijden tijdens het OMD weekend, vanaf 14.00 uur. Elk jaar met OMD wordt hier extra groot fotomateriaal tentoongesteld om een goede indruk te geven van het verleden als WSM station. Altijd leuk om binnen een kijkje te nemen en wat te consumeren.

Honselersdijk

Op Open Monumentendag waren in Honselersdijk drie bijzondere monumenten geopend voor het publiek. De dag bood bezoekers een unieke kans om kennis te maken met het rijke culturele erfgoed van het dorp.

Café bij 't Hof: Het oudste café van het Westland

Vanaf 13.00 uur verwelkomde Café bij 't Hof haar gasten. Dit café, het oudste van het Westland, opende voor deze gelegenheid de deuren zodat belangstellenden het interieur konden bewonderen.

Onze Lieve Vrouwe van Goede Raad Kerk

Ook de katholieke Onze Lieve Vrouwe van Goede Raad Kerk was deze dag geopend. Ondanks het gebrek aan vrijwilligers, waardoor er geen extra activiteiten georganiseerd konden worden, bleef de kerk toegankelijk voor bezichtiging. Bezoekers konden de imposante toren beklimmen en het bijna honderd jaar oude slingeruurwerk bewonderen. Uiteindelijk trok de kerk ruim vijftig bezoekers – ongeveer de helft van het aantal van vorig jaar. Het weer heeft hierbij vermoedelijk een grote rol gespeeld.

De Nederhof: Activiteiten en Historie

Bij de Nederhof stond alles weer in het teken van geschiedenis en beleving. Een tijdlijnwandeling voerde bezoekers langs de geschiedenis van het huis Honslaarsdijk. Voor jong en oud was er een historische speurtocht, en in de middag luisterden bezoekers naar een verteller die verhalen tot leven bracht. Daarnaast was het mogelijk om zich te verkleden in hofstijl, iets waar veel mensen graag gebruik van maakten. Voor wie dorst kreeg, stond er koffie klaar bij het Nederhofje. Ook hier lag het bezoekersaantal lager dan vorig jaar, waarschijnlijk eveneens door de weersomstandigheden.

Poeldijk

Bartholomeuskerk

De Bartholomeuskerk was zowel op 13 als 14 september geopend voor publiek. In de kerk was veel aandacht besteed aan de architectuur van de historische gebouwen in Poeldijk, waarvan we er vele hebben. Daarvoor waren prachtige informatieborden samengesteld door o.a. Leo de Kok. Ook waren er enkele vitrines ingevuld met gouden en zilveren voorwerpen van de Bartholomeuskerk, wat zilverwerk uit het huis van Dr. Ter Haar en religieuze voorwerpen. Kinderen kregen op zaterdagmorgen uitleg van enthousiaste leeftijdsgenootjes over Minecraft. Op Chromebook, geleend van basisschool de Verburch-hof, mochten ze het geleerde in de praktijk brengen.

Zaterdag- en zondagmiddag waren medewerkers van de bibliotheek aanwezig om met de kinderen te bouwen met Lego. Eenmaal begonnen met bouwen konden ze bijna niet meer stoppen. Een welkome aanvulling voor de kinderen. Buiten was de wandeltocht door het dorp waar weer veel mensen gebruik van hebben gemaakt. Er was ook een puzzeltocht voor kinderen. Daarvoor viel de belangstelling tegen. Tijdens de boottochten tussen de Bartholomeuskerk en Sonnehoeck hadden de opvarenden helaas te maken met veel regen. Na de bui werd het gelukkig weer droog. Op een groot TV-scherm waren oude films van Poeldijk te bekijken. Zaterdag werd er gespeeld op de vleugel en zondag kwam een organist uit Friesland om mensen te laten genieten van orgelmuziek. Met totaal ruim 650 bezoekers mogen we zeker tevreden zijn.

Villa Jan van den Berg

Op 14 september was het kapelletje van het voormalige klooster in villa Van den Berg in het kader van Open Monumentendag opengesteld voor belangstellenden.

We wisten niet wat we ervan konden verwachten. Tot onze verbazing was er veel interesse en waren de bezoekers aangenaam verrast wat ze te zien kregen, met name de oude boeken van de bibliotheek van dokter Ter Haar kregen veel aandacht. Het was een geslaagde dag. Er kwamen ruim 200 bezoekers. Dat was ver boven onze verwachting.

Woonhuis Torenzicht

Huize Torenzicht was tijdens de Monumentendagen 2025 alleen op zondag open van 12 tot 15 uur. In die drie uur kwamen zo'n 130 mensen langs om eens achter de voordeur van dit woonhuis aan de Wateringseweg in Poeldijk te kijken. Zij hoorden hier over de geschiedenis van het pand van de bouw in 1914 tot nu en in de voorkamer was een verzameling van documenten en tekeningen van het woonhuis. Het huis is dit jaar geschilderd in de kleurencombinatie die het volgens kleuronderzoek oorspronkelijk had. Er was dus ook buiten nog wat te zien. Daarnaast was er ook informatie te vinden over het oude Torenzicht dat schuin achter het huidige woonhuis heeft gestaan.

De eetkamer waar de bezoekers stonden, staat nu op de plaats waar voorheen de oprijlaan lag naar het oude landhuis Torenzicht, dat in 1912 is gesloopt.

Koetshuis bij een boerenvilla (De Heldermanhuizen)

Zaterdag 13 september begon met het draperen van een supergrote OM-dagen-vlag tegen de huismuur. Er stond een stevige wind en er vielen die dag nogal wat buien. De vlag benam helaas het uitzicht op een vitaal gedeelte van het koetshuis, namelijk de plaats van de vroegere stalramen in de muur. Maar niet getreurd, we konden de vlag zo nodig opzij houden. Er kwamen die dag ruim vijftig bezoekers waaronder de 92-jarige heer Van Dijk die met zijn zoon vanaf Sonnehoeck kwam lopen. Ze wachtten vanwege de buien liever niet op de schuit.

De bezoekers stelden heel wat vragen bij de historische informatie. Er was geconcentreerde aandacht. Een mevrouw van de familie Helderman kwam met een gedeelte van de Helderman-stamboom. Familie van de Heldermannen en van De Vette, vroegere bewoners van

het gespiegelde huis, kwamen informatie zoeken. Ook de monumentale boom kreeg aandacht. Foto's van het werk van cursisten van het Creatief Centrum in Naaldwijk, die de boom schilderden op ons adres, werden bekeken en besproken.

Zondag bracht mooi weer en dat betekende een atelier en een tuin vol geïnteresseerden. Bovendien een erf vol fietsen onder de boom. Jammer dat ik daar geen foto van heb gemaakt. Misschien maakte fotograaf Willem de Bruin die. Het was prachtig fietsweer. Mensen kwamen fietsen vanuit Maasluis, Maasland, Schipluiden, Hoek van Holland, Den Haag, Rijswijk en dichterbij. Wel dachten verschillende bezoekers bij mij de boeken van de familie Ter Haar te vinden. Die stonden echter bij Peter van der Valk.

Zondag was de aanloop dus overvloedig. Sommigen wilden dan eigenlijk ook wel het interieur van het voorhuis, het koetshuis, bekijken. Helaas was dat met zoveel mensen niet mogelijk. Binnen zijn alleen de oude paneeldeuren en het balkenplafond tastbare overblijfselen. Aan de buitengevel zijn veranderingen goed af te lezen.

Met meer dan tweehonderd bezoekers was het een geslaagd weekend.

Wateringen

Molen Windlust

Met 211 bezoekers was de aanloop dit jaar prima ondanks dat het weer een stuk slechter was dan voorspeld. Toch hebben we tot tweemaal toe de molen even stil moeten zetten en de deur naar buiten moeten sluiten. Dit waren namelijk momenten met bliksemrisico. Gelukkig was er binnen genoeg te doen: glitter tattoos aanbrengen, meel zeven, fotolijstjes maken, kleurplaten kleuren en zo meer.

Hervormde Kerk op het Plein

Net als vorig jaar is Open Monumentendag weer plezierig en succesvol geweest. De invulling van de Hervormde Kerk te Wateringen paste mooi in het thema van dit jaar: Gebouwd om te blijven. In het kader van ons recent afgesloten aardwarmte project, werd er een doorlopende presentatie gegeven over de achtergrond en de cruciale momenten van deze immense installatie. De kerk is nu goed op de toekomst voorbereid. Dit kwam bij de 90 bezoekers goed over en er zijn dan ook vele vragen over gesteld. Tevens zijn in de kerk prachtige historische foto's geplaatst die het verleden weer tot leven brachten. Ondertussen kon men luisteren naar het orgelspel van Jan van Westenbrugge.

Verder werd door 51 bezoekers de toren beklommen om

onder andere het nog steeds indringende cachot te bekijken. Ook het historische uurwerk en het carillon vielen erg in de smaak.

Hofboerderij

Helaas waren er door ziekte geen extra activiteiten in de Hofboerderij. Toch waren er 70 bezoekers op de Hofboerderij afgekomen. Maar zij lieten zich pas vanaf een uur of half twee zien. De drie gidsen zijn toen wél vrijwel constant in de weer geweest. Net als vorig jaar was er voor de kinderen een speurtocht uitgezet en voor de allerkleinsten een zoektocht naar tekeningen van de boeren die op de Hofboerderij hebben gezeten. Het blijft leuk om te zien hoe serieus de kinderen daarmee aan de gang gaan.

Sint Jan de Doperkerk

Precies om 10.00 uur gingen de deuren open om de bezoekers te ontvangen. De mensen werden rondgeleid in de kerk en konden tevens een bezoek aan de fruitmuur achter de kerk brengen. Ton Willemse liet de aanwezigen enkele uren genieten van het monumentale orgel dat hij kundig bespeelde.

De dames van het archief kregen veel belangstelling, zij hadden de doopboeken ter inzage gelegd. Ook waren er plakboeken te bewonderen van onder andere de aanbesteding van de bouw. Daarbij was er een kleine presentatie over de uitvoering van de bouw door de firma

C. Dassing uit Gouda en over de architecten Margry en Snickers. De 184 bezoekers, die zich mooi spreidden over de dag, hebben ook kunnen genieten van de schitterende glas-in-loodramen die dankzij het zonnetje prachtig uitkwamen. Velen waagden zich aan de klim naar de klokkentoren, met het gevolg dat de klokken die dag op ongebruikelijke tijden te horen waren.

Oude Raadhuis

In het Raadhuis van Wateringen was het al vroeg bal: wij hadden om 9.55 uur ons eerste bakkie koffie nog niet op of daar meldde zich de eerste bezoeker. De man was alleen en wilde graag zelf even rondkijken. Dat gold niet voor de mensen die na hem kwamen. Veel van hen waren oprecht geïnteresseerd en stelden een rondleiding zeer op prijs. Dit jaar zagen we opvallend veel mensen die in Wateringen woonden, maar - zoals ze het zelf zeiden - import waren. Ze waren nooit eerder binnen geweest of kenden het gebouw omdat ze ooit een bezoek hadden gebracht aan de makelaar. Het aantal mensen dat herinneringen ophaalden aan hun trouwdag of het verlengen van hun paspoort in de gemeentesecretarie was lager dan voorheen. Jong en oud wist ons te vinden en er was één gemeen deler: ze vonden het allemaal een prachtig gebouw. Omdat er constant aanloop was - we kregen 132 bezoekers - moesten we flink aan de bak, maar we vonden alle drie toch even tijd om los van elkaar te lunchen. De samenwerking was uiterst prettig en de waardering was groot. Al met al een geslaagde dag.

Kwintsheul

Sint Andreaskerk

De dag begon met een uitvaart waardoor de kerk pas later open ging. Voor het compleet nieuwe team van vrijwilligers was het even wennen. Zo was er weinig uitgesteld. Een van de vrijwilligers heeft zich de hele dag bezig gehouden met het in goede banen leiden van het beklimmen van de toren. Er zijn maar 24 mensen binnen geweest, wat

wellicht met het weer te maken heeft gehad of misschien wel omdat in mei, tijdens het 'Rondje Kwintsheul', heel veel mensen de toren al hadden beklommen. De vrijwilligers hebben het plan opgevat om de kerk volgend jaar meer publicatie te geven en meer van de geschiedenis van de kerk op een leuke manier te presenteren.

Sonnehoeck

De Open Monumentendag bij Sonnehoeck was met zo'n 335 bezoekers zeer geslaagd. Precies op het moment dat er een volle boot aankwam, barstte er een enorme stortbui los. Gelukkig bood de driekapper een plek om te schuilen en kon er onder het genot van koffie met appeltaart gezellig gewacht worden. De rondleidingen trokken veel belangstelling. We merken dat veel mensen uit het Westland deze bijzondere plek nog niet kennen. Tegelijkertijd heeft de uitzending van BinnensteBuiten juist weer veel bezoekers van buiten de regio aangetrokken. Al met al weer een dag om trots op te zijn.

Gemaal Oude & Nieuwe Broekpolder

Door het mindere weer waren er dit jaar maar 40 bezoekers op het gemaal. Zij die kwamen waren geïnteresseerd in de geschiedenis en het functioneren van het gemaal. Ook waren er veel vragen over hoe het waterschap omgaat met de klimaatveranderingen. Alles bij elkaar genomen is het toch een geslaagde dag geweest.

De Zeven Gat

De dag begon tegen de verwachting in met een zonnetje. Na een kopje koffie bij de mannen van het gemaal bleek er

al één persoon klaar te staan. Er kwamen nog twee kinderen en vier volwassenen bij en toen de schipper klaar was met het dak omhoog zetten, konden we vertrekken. Voor de kinderen was er een bingo voor onderweg die bijzonder in de smaak viel. Omdat de Groeneveldse molen niet bezocht kon worden waren we ruim op tijd terug voor de tweede afvaart. Dit keer kregen we zeven mensen en een hond aan boord. De hele rondvaart bleven we droog tot de laatste 100 meter .... toen begon het te hopen. Er werd even in de boot gewacht tot het ergste over was getrokken. Toen snel naar binnen, maar de schipper werd wel goed nat, want hij moest de boot nog vastleggen. Even tijd om te eten en op te drogen. En warempel, er waren nog twee bezoekers voor de laatste afvaart. Het bleek onder andere de buurman te zijn. Die had weer veel aanvulling op de verhalen. Het was een leuke zaterdag met misschien wat minder mensen, maar wel allemaal heel geïnteresseerd! Voor wie niet heeft meegeteld: we hadden 13 volwassenen, 2 kinderen en een hond.

Mini Open Monumentendag Wateringen

Op zaterdag 10 mei 2025 werd de mini monumentendag georganiseerd in Wateringen. Deze mini monumentendag wordt jaarlijks georganiseerd voor (en door) kernvertegenwoordigers en bestuursleden van Stichting Monumentaal Westland.

De ontvangst vond plaats in de Sint-Jan de Doperkerk, die dit jaar haar 125-jarig bestaan viert. We werden enthousiast ontvangen door Jeanette Duyvensteyn die ons een rondleiding gaf door de kerk, vol verhalen en interessante feitjes over o.a. de ramen en het orgel en een duidelijke uitleg over de ontstaansgeschiedenis van de kerk. De rondleiding ging zelfs buiten door met een zonnig uitstapje naar de woning achter de kerk waar restanten van een duiventoren en een fruitmuur te vinden zijn.

Na de rondleiding werden we in het parochiehuis verwend met koffie, thee, en verrukkelijke zelfgebakken cake. Deze koffiepauze werd gevolgd door een presentatie van Eric Luiten over de eerste dagen van de Tweede Wereldoorlog in Wateringen en het verzet, een zeer

passend onderwerp in de maand dat Nederland 80 jaar bevrijding vierde. De verhalen uit de presentatie werden verder tot leven gebracht door een daaropvolgende wandeling richting de molen. Onderweg stopten we bij verschillende panden en huizen die connectie hadden met gebeurtenissen tijdens WOII. De mooie combinatie van historische context en concrete verhalen van Eric's eigen familie en families uit de buurt maakten deze wandeling een zeer informatieve en verrijkende ervaring.

Aangekomen bij Korenmolen Windlust werd de rondleiding overgenomen door de molenaar, een enthousiaste jonge man die met ontzettend veel passie en trots over zijn vak kan vertellen. Hij liet ons de mechanieken van de molen zien en legde ook uit wat er allemaal bij komt kijken om de molen te onderhouden.

De dag werd afgesloten bij Scrumpy waar onder het genot van een drankje kon worden nagepraat.

Vrijwilligersavond

Donderdagavond 30 oktober waren alle vrijwilligers, die zich ingezet hebben op of rond Open Monumentendag uitgenodigd voor de vrijwilligersavond in het Westlands Museum te Honselersdijk.

Vanaf 19.00 uur werden we verwelkomd in het museum met koffie of thee en iets lekkers. Om 19.30 begon het officiële gedeelte, Evert van Beek opende de avond en bedankte allen voor hun aanwezigheid en natuurlijk hun inzet bij de monumentendagen.

Wim Bom kreeg vervolgens het woord en gaf een geweldige informatieve en tevens humoristische lezing over de

paleizen van de Oranjes met name in Den Haag. Er kwamen veel nieuwigheden ter ore. De paleizen werden in het bijzonder belicht, omdat het thema dit jaar de architectuur betrof.

Na deze mooie lezing met beelden van de behandelde paleizen kregen de vrijwilligers het woord. Er ontstond een leuke discussie o.a. over de invulling van klassendag. Na dit officiële gedeelte was er tijd voor de ontspanning. Er was gelegenheid voor een drankje en hapje en kon men op ontspannen wijze met elkaar van gedachten wisselen. Langzamerhand gingen de genodigden weer huiswaarts en was deze avond ten einde.

Kom in de Kas

Dit jaar was Kom in de Kas op 5 en 6 april aan de Laan van de Heilige Lambertus in Heenweg. Wij stonden daar met onze informatiestand op een mooie plek bij het bedrijf Sunfriends. Zij kweken perkgoed. Onze stand had deze keer een leuk gestreept dakje. Lekker tegen de zon toen die 's middags uitbundig scheen.

Ook stond de Timmerwerf weer bij ons met de nodige informatiefolders. Heel bijzonder was de collectie van Jochem Vreugdenhil. Hij had een gedeelte van zijn oude land- en tuinbouwdocumentatie bij ons uitgesteld. De oude glazen stolpen, die vroeger vooral in Frankrijk maar ook bij ons over de planten gezet werden, vielen op. Een voorloper van de kas dus. Bovendien had Cees van Ruijven een aantal boeken meegebracht uit zijn collectie. Om in te kijken en misschien te kopen.

Er was veel belangstelling voor onze stand. We hebben dan ook veel flyers van de Open Monumentendag uitgedeeld. Met de plattegrond op de binnenkant konden we ook goed vertellen over de fietstocht.

Al met al een succesvol Kom in de Kas weekend.

P&R en communicatie

Flyer

De flyer geeft een overzicht van de openingstijden van deelnemende Westlandse monumenten met een beknopte beschrijving per monument. Wim Dalebout heeft dit jaar namens Gemeente Westland de fotografie en vormgeving van de flyer gerealiseerd. De leesbaarheid van de flyer is verbeterd door in de vormgeving duidelijker onderscheid te maken tussen verschillende dorpskernen. Er zijn minder afbeeldingen gebruikt en de hoeveelheid tekst per monument is verder teruggebracht zodat er een groter lettertype gebruikt kon worden. Ook is met kleurgebruik een duidelijker onderscheid gemaakt tussen monumenten die alleen op zaterdag open zijn, alleen op zondag, of beide dagen.

Dit jaar is gekozen voor een fysieke oplage van 8000 exemplaren, 2000 minder dan vorig jaar. Dit bleek voldoende. De flyers worden deels voorafgaand aan de OMD gedistribueerd, en zijn tijdens de OMD bij vrijwel alle deelnemende momenten beschikbaar voor bezoekers.

Sociale media

Stichting Monumentaal Westland is te volgen via Facebook en Instagram @monumentaalwestland. In de weken voorafgaand aan Open Monumentendag zijn er verscheidene berichten geplaatst om de OMD van 2025 te promoten en bezoekers te informeren over diverse activiteiten bij Westlandse monumenten. Tijdens de klassendag en Open Monumentendagen werden foto's en video's gedeeld vanuit diverse dorpskernen om een sfeerimpressie te geven van de dag.

Er is dit jaar voor gekozen om één advertentie te runnen in de vorm van een promotievideo voor de Westlandse Open Monumentendag. Hiervoor is de promotievideo van 2024 door Wim Dalebout (Gemeente Westland) geüpdatet met een nieuwe voice-over. De video werd 16 dagen lang op Facebook en Instagram geadverteerd. Dit kostte € 63,83 in totaal. Het bericht werd 23285 keer weergegeven, had 10682 kijkers en er werd 455 keer geklikt op de bijgevoegde link naar onze website: (www.monumentaalwestland.nl). Dezelfde promotievideo werd ook gedeeld op de sociale media van Bezoek Westland, onze partner. Ook Gemeente Westland heeft via sociale media Open Monumentendag gepromoot.

Websites

Op de website www.monumentaalwestland.nl is gedurende het hele jaar alle informatie te vinden over Westlandse monumenten. QR-codes op informatieborden van Westlandse dorpskernen en kleine informatiebordjes bij

monumenten sturen de bezoeker door naar dorpskern- en monumentenpagina's voor meer informatie. In juli wordt de website in zomerstand geplaatst om informatie over de opening van monumenten voor Open Monumentendag te delen. Per monument wordt bezoekersinformatie gedeeld, zoals de openingstijden en beschrijvingen van activiteiten.

Via de landelijke website (www.openmonumentendag.nl) konden bezoekers opzoeken welke Westlandse monumenten te bezichtigen waren met een beknopte beschrijving van de activiteiten bij het betreffende monument.

De krant

In Nieuwsblad Westland is op 10 september 2025 een advertentiepagina gepubliceerd met een overzicht van alle OMD-activiteiten in gemeente Westland. Alle monumenten werden dit jaar in het overzicht vermeld. Helaas is het door de beperkte ruimte niet mogelijk om volledige programma's te plaatsen. Er wordt verwezen naar de website voor aanvullende informatie, bijvoorbeeld tijden van optredens en rondleidingen.

Op de gemeentepagina van Nieuwsblad Westland zijn interviews gepubliceerd met vrijwilligers van de Korenmolen en de Uniekerk om de OMD-activiteiten in 's-Gravenzande onder de aandacht te brengen.

De TV

De uitzending van WestlandReport van 3 september 2025 stond in het teken van Open Monumentendag. Korenmolen Windlust (Wateringen) en Sonnehoeck (Kwintsheul) werden in de uitzending uitgelicht.

De WOS ging voorafgaand aan Open Monumentendag op bezoek bij Mi-Tê Goeijenbier. Zij woont in het Koetshuis dat voor het eerst deelnam aan Open Monumentendag dit jaar. Opnames van dit bezoek en het interview met Mi-Tê zijn in de week voorafgaand aan de OMD uitgezonden.

De radio

Ton Kolmeijer heeft net als vorig jaar in een aantal van zijn afleveringen van Plus Radio van de WOS aandacht besteed aan Open Monumentendag. Hij sprak o.a. Marc le Comte van The Vineyard (Monster).

Streekhistorie

De Streekhistorie is een magazine van het Westlands Museum dat vier keer per jaar verschijnt. In augustus werd een algemeen artikel gepubliceerd waarin de Westlandse Open Monumentendagen gepromoot werden.

Diverse activiteiten

Gezamenlijke Westlandse historische verenigingen

Dit is een overleg van de gezamenlijke historische verenigingen, werk- en studiegroepen in Midden-Delfland en Westland, Loosduinen en Hoek van Holland. Het overleg waaraan ook de musea deelnemen vindt twee keer per jaar plaats. Het doel is om gezamenlijke onderwerpen te bespreken en elkaar op de hoogte te houden van activiteiten en ontwikkelingen op historisch gebied in het hele Westland. Dit jaar zijn deze bijeenkomsten weer zoals gebruikelijk gehouden in het Westlands Museum.

Belangrijke agendapunten waren:

- Aandacht voor viering 80 jaar vrijheid
- Hoe kunnen we jonger publiek bij het erfgoed aantrekken
- Brainstorm over 'Hoe zetten we Westlands Erfgoed op de kaart'
- De publicatie van het Westlands Kastelenboek

Werkgroep Erfgoedbescherming Westland

Uit het gezamenlijk overleg is eind 2020 ook een Werkgroep Erfgoedbescherming Westland ontstaan onder voorzitterschap van het Genootschap Oud-Westland. Hierin worden de krachten gebundeld om het erfgoed beter te kunnen beschermen. Wouter Loots is namens onze stichting hierbij aangesloten. De werkgroep heeft dit jaar twee keer vergaderd. Daarnaast is er twee keer overleg geweest met de wethouder.

Er wordt nog steeds gesproken over een actualisering van de inventarisatie van de monumenten die in opdracht van de gemeente door een externe organisatie zal worden gemaakt in overleg met de historische verenigingen. Er is ook weer een aantal keren gesproken over de Beleidsnota Erfgoed welke op 10 december 2025 in de raad is aangenomen. Nu moet er nog worden gewerkt aan een bijbehorend uitvoeringskader.

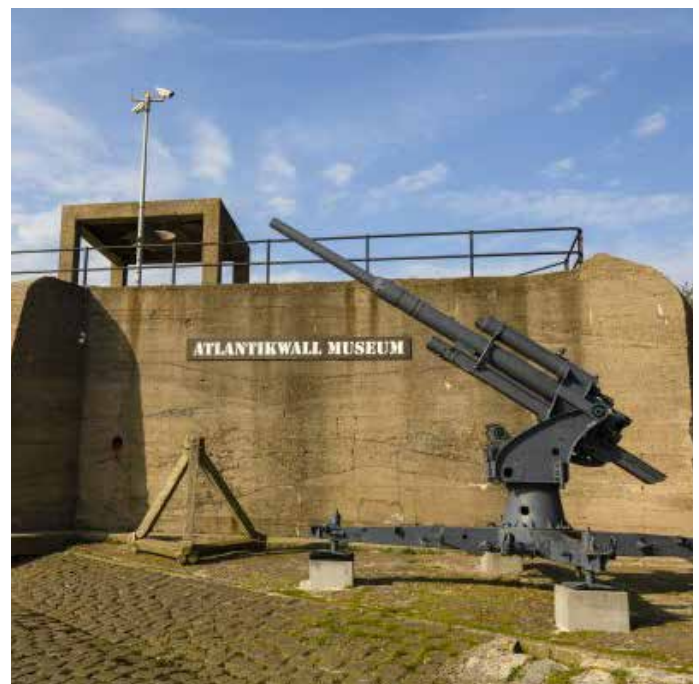
En er is verder gewerkt aan de inventarisatie van tuinbouw-erfgoed met als doel een betere bescherming van dat type erfgoed. Er is een eerste opzet gemaakt voor een fietstocht langs tuinbouw-erfgoed in Westland. Daarnaast wordt er gewerkt om in alle dorpen een centraal informatiebord te plaatsen met de geschiedenis van dat dorp. Dit jaar zijn er borden geplaatst in De Lier, Heenweg en Wateringen.

Atlantikwall – erfgoedlijn Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland ondersteunt het behoud en de verbetering van erfgoed met het Erfgoedhuis en zeven erfgoedlijnen: Atlantikwall, Landgoederenzone, Romeinse Limes, Trekvaarten, Waterdriehoek (Biesbosch, Kinderdijk, Dordrecht), Oude Hollandse Waterlinie en het eiland Goeree-Overflakkee.

Alle partijen die betrokken zijn bij deze erfgoedthema's zoals musea, verenigingen, gemeenten, ondernemers en vrijwilligers, komen samen in 'erfgoedtafels'. Hier worden projecten geïnitieerd, voorgesteld en versterkt. Het Erfgoedhuis Zuid-Holland ondersteunt diverse projecten van de tafeldeelnemers.

Wij hebben ons aangesloten bij de erfgoedlijn Atlantikwall met als doel op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen langs de kust van Westland. Dit jaar zijn we aanwezig geweest op een van de drie bijeenkomsten waarbij de nadruk ligt op de presentatie en evaluatie van projecten die bij de provincie worden ingediend voor subsidie.

Financieel verslag 2025

Stichting Monumentaal Westland		Overzicht inkomsten en uitgaven 2025	
Inkomsten		Uitgaven	
		Open Monumentendag	5.490
Bijdrage Gemeente	15.000	Opening Open Monumentendag	0
		Materiaal inclusief flyers en jaarverslagen	243
Rente spaarrekening	131	PR kosten – website, advertenties, media	4.014
		Mini OMD voor kernvertegenwoordigers	154
		Vrijwilligersavond en attenties	3.581
		Bestuur en representatie	1.304
		Bank – en diverse kosten	281
Algemene inkomsten	15.131	Algemene kosten	15.067
Totaal inkomsten	15.131	Totaal kosten	15.067
		Resultaat naar balans	64
Totaal	15.131	Totaal	15.131

Stichting Monumentaal Westland		Balans per 31 december 2025	
Activa		Passiva	
Lopende rekening	2.412,22	Algemene reserve: €3.847 + € 64	3.911,50
Spaarrekening	2.799,28		
		Reservering voor vernieuwing website	1.300,00
Totalen	5.211,50	Totalen	5.211,50

Lijst met vertegenwoordigers

Het bestuur steunt voor de planning en uitvoering van de Open Monumentendagen en de Klassendag volledig op de comités in de kernen De Lier, 's-Gravenzande, Heenweg, Maasdijk, Monster/Ter Heijde, Naaldwijk, Honselersdijk, Poeldijk en Wateringen/Kwintsheul.

Deze comités worden per 1 januari 2026 vertegenwoordigd door volgende kernvertegenwoordigers:

Naam	Kern
Marijke Ruigrok	De Lier
Marleen Nederpelt	De Lier
Helen Hulsebosch	Heenweg
Caroline van der Arend	Honselersdijk
Patrick van der Voort	Honselersdijk
Jan Voogt	Maasdijk
Judith Koppert	Monster / Ter Heide
Bernadette Persoon	Monster / Ter Heide
Corrie Stolk	Naaldwijk
Cees van Ruijven	Poeldijk
Mieke Janssen	Poeldijk
Dick van Vliet	's-Gravenzande
Ruud Heus	's-Gravenzande
Eric Luiten	Wateringen/Kwintsheul
Jeanette Duyvesteyn	Wateringen/Kwintsheul

Het bestuur bestaat nu uit:

Naam	Functie	Woonplaats
Evert van Beek	voorzitter	Naaldwijk
Wouter Loots	secretaris	Kwintsheul
Vacant	penningmeester	
Richard de Rijke	Communicatie & PR	Naaldwijk

Contactgegevens kunnen worden opgevraagd bij de secretaris.

Partners

VRIENDEN
LOTERIJ
WIN MEER, BELEEF MEER

